

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan púprj. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za 3 mesece Din 15.00, za pol leta Din 30.00; za tiskarstvo Din 7.00 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva c. 22, I. nad. Telefon 2263. Štev. čekovnega računa 14.000

K spremembi leta

Čutimo moralno dolžnost, da se za hvalimo vsem svojim somišljenikom in prijateljem za zvestobo in poštovanost, s katero so v preteklem letu delovali za poglobitev in za porast našega pokreta.

Naš pokret se zaveda samo enega: Razmere sedanje dobe so brezupne. Človek v njih popolnoma izgine. Je pa rešitev človeštva le v tem, da pride zopet do veljave pravni človek. Za zmago tega človeka se borimo. Vsako delavsko gibanje, zlasti pa krščansko socialistično gibanje, tvori napadalno četo v takem boju. Naš boj je težak. Gre za popolnoma novo življenje, za novo duhovnost, za novo miselnost.

Prodirati moramo skozi zamočvirjeni, okuženi in popolnoma okosteneli svet.

Jože Gostinčar:

Duša! Zbudi se!

Človek je svoje sreče kovač, tako se glasi neki pregovor. Do neke mere je to tudi resnično. Posamezni človek si more s pridnostjo, poštenjem in zmerljivim življenjem pridobiti posvetno srečo, to pa le toliko, v kolikor je v svojem stremeljenju svoboden. Človek pa, ki nima svobode in dobre volje, ki je po okolnostih vezan na možnost ali nemogočnost v svoji okolici, ni sam kovač svoje sreče. Navezan je namreč na dobro ali slabo voljo te okolice.

Človeku je dal Bog poleg pameti tudi prosto voljo.

Da bi pa človek ne zašel v zablode, mu je Stvarnik pokazal tudi pravilno pot življenja, na kateri ne more zaleti sam, pa tudi ne škodovati bližnjemu, če se te poti strogo in dosledno drži.

Toda človeška prosta volja se nagiba raje na slabo kot pa na dobro plat. Strasti so pa silne in močne, posebno strast pohlepa po zemskih dobrinah, po bogastvu. Premagan po tej strasti zaide človek od pokazane poti na pot zlatega teleta, na pot sebičnosti, oduševanja, ošabnosti, brezbrzičnosti za soljudi in bogatenja samega sebe, naj si bo kakorkoli.

Bog, njegove zapovedi in vera postanejo odveč. Kvečjemu so samo še strasila.

Na ta način se je rodil kapitalizem kot nova poganška vera, ki si hoče podjarmiti vse gospodarsko življenje na ogromno moralno in materialno škodo delovnega ljudstva.

Osebnost pravičnost je izginila, usmiljenje se je v dušah kapitalistov posušilo, napravil se je pa prostor osebnosti lakomnosti, nepravčnosti, ošabnosti in oduševanju. Iz osebnosti nepravčnosti je nastala družabna nepravčnost kapitalističnih slojev napram delavcem — nemaničem.

To ne sme in ne more tako ostati! Delavstvo se mora vse živahneje in bolj udeleževati v svojih organizacijah in skrbeti, da se še bolj okrepi Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani in njene skupine.

Produkcija sladkorja. Mednarodna zveza za sladkorno statistiko javlja, da je bilo v 14 evropskih državah v kampanji 1931-32 v obratu 574 sladkornih tovarn proti 601 v letu 1930-31. Predelale so 25.800.000 ton sladkorne pese (38.000.000) in so izdela 4.090.000 ton surovega sladkorja (6.100.000). Produkcija sladkorja je padla torej za 33 odstotkov. Na gornji številki je udeležena Jugoslavija z 81.889 tonami. Mikusceri njevo produkcijo na 80.000 ton, Lieht na prav toliko. Lani je producirala Jugoslavija 10.269 vagonov sladkorja.

V vročem boju za stvar letijo čisto iveri in zadenejo tam, kamor nismo menili. Čestokrat smo morali imenovati imena, ustanove, podjetja, tako da se je ta ali oni čutil osebno prizadetega. Pribiti moramo, da ni bil to nikoli naš namen. Naše najvišje načelo je bilo in bo: Pod vsakim pogojem brezpogojna stvarnost. Smo pa ljudje in delamo človeške napake. Kot odkritosrčni kristjani prosimo za take napake opravičenja.

Tovariši! Naše povelje je: Vedno naprej! Vedno v ofenzivi! Vedno naprej pogled uprl, nikoli nazaj! Vedno krepko naprej, dokler se ne posreči oni veliki družabni predor, skozi katerega bo prikorakal v vsem svojem sijaju pravni človek.

V imenu celotnega našega pokreta UREDNIŠTVO.

Tu ne more biti nobenega pomisleka za delavca, ki je kršten in veruje v Boga, v Kristusove nauke, da je krščanstvo v resnici socialna pravičnost, ki jo zahteva delavstvo.

Z ozirom na to pa uravnavajmo svojo pamet in svobodno voljo v tem pravcu ter bodimo sami kovači svoje sreče. Ako tega nečemo, potem pa ne zaslužimo drugega kot kapitalistični bič s »česnom in čebulo«.

Ne pozabimo tudi na naš časopis »Delavsko Pravico«. Naj bi ne bilo nobenega delavca, ki bi se ne naročil na ta list, ki je edini slovenski pisan delavski list v kršč. soc. smislu in radi tega res katoliški list, ki si upa povedati resnico vsakega. Zato v gotovih

krogih tudi ni priljubljen, ker resnica dostikrat »oči kolje«. Vsakega delavca dolžnost pa je, da se naroči na »Delavsko Pravico« v Ljubljani.

Delavska duša, zbudi se! Pogledj okoli sebe in videla boš nebroj nasprotnikov. Nasproti tem nasprotnikom postavi krepko organizacijo — Jugoslov. strokovno zvezo, ki ti bo služila kot močna utrdba in zavetišče! Podpiraj z vso silo lastno glasilo »Delavsko Pravico« z naročnino in agitacijo, da se tudi drugi tovariši naroče!

Bodi apostol in vnet delavec za lastno svojo stvar! Zapomni si delavci izrek: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

K članku „Delavska samopomoč“

Dovoli, tovariš urednik, da Ti napišem nekaj vrstic k položaju delavstva in brezposelnosti, ki postaja vedno bolj občutna.

V predzadnji številki »Delavske Pravice« sem čital zelo zanimiv članek »Delavska samopomoč«. Ker pridem čestokrat v stik z delavci, ki pazno zasledujejo razvoj delavskega gibanja in ostalih gospodarskih problemov, izmed katerih je trenutno najbolj aktualna brezposelnost, ker jo sami z vso tragedijo in trpkostjo doživljajo, bom k navedenemu članku napisal njihova mnenja.

Gospodarska kriza v vseh njenih posledicah, ki tarejo danes sodobno gospodarstvo, posebno brezposelnost, ni zakrivilo delavstvo in se tedaj ne more zahtevati samo od njega, da k rešitvi teh problemov doprinese največje žrtve in poleg tega pomaga reševati tudi tiste, ki so ga brez usmiljenja pahili v bedo in revščino.

Do danes poznam v tem samo enega podjetnika, ki je baš za božične praznike dal vsem delavcem do 11. februarja 1932 plačan dopust s pripombo, da naj pridejo vsak dan pogledat, ako bo kaj dela. Drugače pa vsi brez izjeme to gospodarsko krizo le izrabljajo.

S tem da se delavci postavi na cesto, mu je odvzeta možnost zaslužka in s tem tudi kupna moč. Ti delavci gredo danes v tisoče, desetstisoče, milijone. Ker ni kipeev, proizvođači zastajajo, se kupijo v skladiščih (slučaj kava, čaj, bombaž, sladkor) in jih raje uničijo, kakor pa da bi jih prodali nekoliko ceneje. To rodi nov kader brezposelnih.

Kajti danes ni načelo našega gospodarstva, da služi splošnosti, marveč samo posameznikom, ki pa merijo svoj dobiček samo po odstotkih. Naj pade dobiček samo za pol odstotka, sledi temu redukcija delavstva.

Zasluge delavstva bi moral vedno odgovarjati v razmerju z draginjo. Danes pa vidimo ravno obratno. Večina delavcev dela od zore do mraka, pa ne zasluži ničesar.

Prva delavska hranilnica in posojilnica

r. z. z. o. z. v Ljubljani

(Delavska zbornica)

Sprejema hranilne vloge in daje posojila najugodnejše.

K položaju

Kranjske industr. družbe na Jesenicah

Gospodarska kriza, ki se je v teku zadnjih mesecev precej zaostila, je podjetju KID oziroma veleindustrija gosp. Westenu v veliki meri olajšala delo, da izvede svoje dalekosežne načrte.

Ako dobro premotrimo ves položaj,

služi niti toliko, da bi pokrilo svoje življenjske potrebe. Eksistenčnega minimuma se zdaleka ne dosega. Osemurnik se niti malo ne upošteva in tako morajo tisti delavci, ki imajo še kruh, delati za nesramno nizke plače, drugi pa postajati na cesti. To je zopet en primer, ki dokazuje, da bi se moral tako urediti, da bi se spoštoval osemurni delavnik in bi tako prišlo kar največ ljudi do dela in zaslužka.

Sicer je brezposelnost pojav, ki ga je prinesla racionalizacija. Toda kljub temu bi ta pojav ne smel doprinesati tako strašnih posledic. Pa kaj, ko nimamo urejenega brezposelnega zavarovanja in vsi brezposelni ne dobijo niti toliko, da bi mogli za čas, ko so brez dela, kupiti kruha svojim otrokom. Zato naj bi tisti, ki so za časa dobre konjunktore želi velike dobičke, tudi tedaj dajali gotove odstotke za brezposelnost. Seveda bi naj k temu prinesli svoj odstotek tudi delavci, ki pa bi moral biti precej manjši, kakor podjetnikov.

Drugo, kar je zopet zelo važno, je ureditev starostnega zavarovanja. Mi imamo danes na stotine, tisoče delavcev, ki ravno radi tega, ker nimajo nobene možnosti, da bi se s čim preživljali, ostajajo v službah na svoja stara leta. Mlajši, ki prihajajo za njimi, radi tega ne dobijo službe in tako zopet povečajo kader brezposelnih. Ako bi bilo tukaj urejeno starostno zavarovanje, kjer bi vsak delavec in delavka po 30 letih svojega dela imel zasigurno skromno pokojnino, bi prav gotovo nihče ne ostajal v službi.

Problem brezposelnosti, delavske samopomoči in vse to bo mogoče reševati samo potem možnih delavskih strokovnih organizacij. Kadar bo delavstvo toliko zrelo, da bo vsaj 80 odstotkov organiziranega, tedaj se bodo tudi problemi, ki se nam zdijo danes težki in nepremostljivi, reševali z lahkoto. Danes, ko pa imamo organiziranih vseh skupaj komaj 15 do 20 odstotkov delavcev, vsi drugi pa se za svoj najvažnejši problem, za problem izboljšanja svojega življenjskega standarda niti malo ne zanimajo, je popolnoma jasho, da je kriza še bolj občutna.

Za nas delavce je reševanje krize in vseh ostalih težav, radi katerih je toliko kritike, samo ena rešitev, da končno enkrat v vsej celoti doumemo potrebo strokovnih organizacij. Vse drugo so za nas samo prazne fraze, ki nam ne bodo mnogo koristile.

tedaj bi morali reči, da gredo ti načrti predvsem v dveh smereh. Prvi gre za tem, da se zdrobi moč organiziranega delavstva, vera v organizacijo.

Ako hočemo te dogodke, ki so se že odigrali, in vse one, ki jih moremo z vso

gotovostjo v najkrajšem času pričakovati, vsaj v nekaj stvarkih orisati, tedaj moramo seči za eno leto nazaj. Lansko leto je vodstvo tovarne v decembru, ko je najmanj naročil, odpovedalo kolektivno pogodbo. Izjavilo je, da je pripravljeno skleniti novo pogodbo, ki bo odgovarjala razmeram časa. Samo eno je zahtevalo, da delavstvo žrtvuje 100% doklade na nedeljsko delo in praznike. Delavstvo je v veri, da se bo potem sklenila nova pogodba, na to pristalo. Toda pogodbe ni bilo od nikoder. Tovarna je v vseh obratih celo leto obratovala z največjim tempom. V nekaterih oddelkih so delali vse nedelje in praznike. Na zahtevo delavstva po kolektivni pogodbi ni bilo nikdar jasnega odgovora. Slabši plač vsled dobre konjunktura in kompaktnosti delavstva, ki je stalo v svojih organizacijah, tedaj seveda niso mogli vsiliti. Čakali so ugodnejšega trenutka. Ta trenutek je končno pospešila gospodarska kriza, pomanjkanje denarja in zima, ki ima vedno to bolezen, da je tedaj manj naročil. Zato je Westen izvedel dobro premišljen napad.

Seveda se je pred to tragedijo, ki se še ni končala, podjetje moralo z delavstvom nekoliko poigrati. Nekaj dni pred volitvami je podjetje pristalo na kolektivno pogodbo, ki ste jo tudi podpisali obe stranki. Par dni po volitvah, pa je to pogodbo takoj odpovedalo z motivacijo, da je postal gospodarski položaj nevzdržen in da treba pristopiti k redukciji delavskih plač. Delavstvo je vzelo ta ukrep s strahom na znanje. Pripravljeno je bilo, da doprinese žrtev, ki pa naj bi bila samo predhodnega značaja. Toda samo redukcija plač, ki znaša ca 3,2 milj. Din letno, še ni dovolj. Vsemu delavstvu so 10. t. m. odpovedali službo na 14 dni, tako, da bodo ravno za božične praznike na cesti. Istočasno pa so takoj javno razglasili, da bo nekaj delavstva ostalo še nadalje pri delu, katero bo pa od strani vodstva podjetja dobilo za to pismena obvestila. Toda tudi tu bi morala imeti strokovna organizacija svojo besedo.

Sicer je vse to na videz čisto nedolžna reč, toda v ozadju tega se skriva jedro vsega, kar hočejo doseči to zimo. Znano je, da gosp. Westen ne trpi organiziranega delavstva. Ker ni bilo mogoče zdrobiti delavske skupnosti in solidarnosti z vsemi redukcijami plač in dolgotrajno borbo, ki se v tem pravcu vodi, bo šel druga pota. Tukaj bo delavstvo zadel v najbolj občutljivo in odprto mesto. Ker bodo nekateri delali, a drugi ostali na cesti, se bodo delavci sami medseboj razbili in uničili nevarnega sovražnika, edino orožje, s katerim so se dosedaj uspešno branili, to je strokovne organizacije. S tem je doseženo vse. Ostalo, ko bo sledilo, bo šlo z lahkoto. Delavstvo bo tukaj moralo stati trdno na stališču: Vsi na cesto ali vsi v tovarno, razen onih, ki bodo morali ostati pri pečeh in napravah, ki so v nevarnosti, da bi se v doglednem času radi tega sploh ne moglo začeti z obratovanjem. Vključ temu, da je podana odpoved, vršijo se sedaj pogajanja za redukcijo plač. Torej pod vtisom te odpovedi hočejo izvesti tudi redukcijo delavskih plač, ker bo delavstvo pod tem vplivom manj odporno proti zahtevam podjetja.

Toda kdo more po vseh teh težkih dneh dati delavcu zagotovilo in ga uveriti, da je kriza res tako akutna. Delavstvo nima nobene garancije, da se drugo leto, čeravno bo celo leto dovolj naročil, na zimo ta igra zopet ne ponovi. Trdijo, da je v mesecu novembru padel izkupiček za prodano blago na tri milijone dinarjev. Iz druge strani pa slišimo, da je podjetje prodalo blaga za ca 7 milj. Din. Resnica pa je, da ima podjetje tudi sedaj dovolj naročil in da je plačalo že visoke kazni, ker ni izvršilo pravega dela.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Jugoslovanska strokovna zveza

VINIČARJI

Veselo, blagoslovljeno in srečno novo leto vsem našim viničarskim družinam, voditeljem strokovne organizacije, borcev za našo boljšo bodočnost in izgubljene pravice ter vsem prijateljem našega stanu in kršč. socialističnega pokreta želi prav od srca — NACELSTVO.

Gor. Radgona. Voditeljski tečaj je bil polnoštevilno obiskan in je najbolje uspel. Članek v »Delavski Pravici« pod naslovom »Šafar in viničar« bi skoraj spravil nekoga

vočasno naročil. Torej v tem pogledu ni krize.

Isto je s krediti. Trdijo, da ni odnikoder mogoče dobiti niti pare. Od poštne hranilnice pa je podjetje v novembru prejelo 9 milj. dinarjev. Že to znači, da tukaj ni iskrenosti. Ker naročila redno vsako zimo v tem času padejo, bi v resnici bila največja ovira vprašanje kredita in denarja, kar je spričo sedanjega gospodarskega položaja popolnoma razumljivo. Toda igra s ponovnim sprejemanjem le enega dela delavstva daje vsemu temu nekako čudno luč.

Drugo poglavje je z našo težko železno industrijo, ki pa je morda še pomembnejše. Zakaj? Sedanja gospodarska kriza ne dela težav samo posameznim podjetjem, morda še bolj državam in tako tudi naši ni prizanesla. Ta hoče izkoristiti KID.

V Jugoslovanskem železnem kartelu, v katerem ima KID 34% določene kvote, ostalo pa državna železna industrija v Zenici, je že dalj časa več spornih točk. Poleg tega pa se v Jugoslavijo uvažava vsako leto okrog 60.000 ton železa, ki bi se lahko izdelalo v podjetjih KID. Temu je treba enkrat napraviti konec in čas zato je sedaj najbolj ugoden. Postaviti 2000 delavcev na cesto, ki bodo gotovo vse storili, da se podjetje ne zapre. Tako se je tudi zgodilo.

Za prihodnje dni pričakujejo posebno komisijo iz Beograda, ki bo to zadevo na licu mesta proučila. Po vsej verjetnosti bo zahtevala tovarne v tem, da se omeji, v kolikor mogoče, uvoz železa iz inozemstva, ki ga podjetje lahko samo producira, poleg tega bo zahtevala tudi revizijo kartelnega zakona, ki naj bi v bodoče bolj ščitil jugoslovansko industrijo. Proti temu nima delavstvo prav nič. Le zagotovila želi, da se mu ne bo zgodilo tako, kakor pri sladkornem kartelu, kjer vtaknejo navadno tisti del, kar znaša carina, podjetja kot čisti dobiček v svoj žep. Namen težke železne industrije, kateri stoji v ozadju gosp. Westen, je, da sčasoma monopolizira ves jugoslovanski železni trg. Pa ne samo to, ampak tudi ves Balkan, ki se bo gospodarsko prav za prav šele začel razvijati. Sicer pa ni izključeno, da stoji za tem še druga namera: izločiti konkurente, in to so danes v Jugoslaviji samo še državna podjetja. Zenica zelo slabo obrtuje in kljub privilegiju, ki ga ima v kartelu, ne more nikamor. Morda čaka gosp. Westen samo ugodnega trenutka, da bi kupil tudi to podjetje, nakar bi dobil v resnici monopol nad težko železno industrijo v Jugoslaviji. Kakšni časi bi tedaj nastopili za delavstvo, ni mogoče točno predvideti. Gotovo pa je, da bi s tem imel eno orožje več, s katerim bi skušal zlomiti delavsko organizirano moč. Sicer pa je že veliko, ako doseže samo to, kar je danes ugotovljeno, to je omejitev uvoza tujih železnih izdelkov, zvišanje kartelne kvote in razpust kartela in za leto 1932 iz naslova delavskih plač 3,2 milj. Din.

Kdor gleda pobliže vse to, dobi vtis, da so sredstva in pota v politiki naše težke železne industrije ista kakor pred leti na Švedskem, ko se je pojavljala Kraigerjev vžigalčni kartel.

Delavstvo čaka v tem pogledu še težke preizkušnje. Samo v močnih strokovnih organizacijah in enotni borbi bo zmoglo držati svoje pozicije. Sicer bo včasih videz, da je popolnoma poraženo, toda te preizkušnje bodo le še bolj utrile delavsko zavest in ga še bolj strnile v močni fronti na delu za zboljšanje svojega položaja.

Ta članek je bil napisan za prejšnjo številko. Sedaj so se razmere spremenile le v toliko, da je KID preklicala odpust vsega delavstva, sedaj govori le o redukciji staleža za 70 oseb, o znižanju plač za 5—6% in skrajšanem delovnem času. Proces torej še ni zaključen. Vsekakor pa so motivi, ki so navedeni v članku zanimivi in še vedno v polni veljavi.

iz ravnotežja, tako ga je zadel, čeprav ni bil sem namenjen. Še bomo morali kaj o tem zapisati.

Ljutomer. Dne 17. decembra je bil pogreb g. Perbilla, dolgoletnega oskrbnika v Grosčevaku na posestvih grofa Lamberg. Pred par meseci je bilo to posestvo prodano in je vstopil v službo admontskega samostana pri železnih vratih za pokojnim tov. Petrom Košnikom. Kaj je storil viničarjem dobrega, se bodo vedno s hvaležnostjo spominjali. Pokoj njegovi duši!

Komisije. Dne 16. decembra se je vršila razprava pred viničarsko komisijo pri občin-

skem uradu Stara cesta. Tov. Mavrič Peter je zatežil upravo dornavske graščine, da mu ni že več mesecev sem izplačala njegovega zaslužka v znesku 685 Din in da mu za tri leta že dolguje nagrado v skupni vsoti 900 dinarjev. Dornavsko graščino je zastopal njegov oskrbnik g. Pak Fric iz Litmerka, njegov zastopnik je bil g. Turin, ekonom iz Ivanj-kovcev, viničarjev zastopnik pa tov. Peter Rozman. Komisiji je predsedoval župan g. Smodiš. Kljub vsem ugovorom graščinskega pooblaščenca, češ, da nagrade ne prizna, ker imajo njihovi viničarji prosta drva, da je tov. Mavrič pri odselitvi odpeljal nekaj sena, je komisija razsodila sledeče: 1. Seno, ki ga je viničar Mavrič odpeljal približno 500 kg, mu gre za odškodnino, da ga je spraviljal. Tam, kjer viničar spravilja sena na svoje stroške in je krajevni običaj pač tak, da pri odselitvi vzame s seboj nekaj sena, se to ujema z zadnjim odstavkom § 4. viničarskega reda. Tukaj dornavski niso plačali viničarju nobene odškodnine, zato je zadeva nesporna, pravica je viničarjeva. 2. Denarni zaslužek je dolžan vsak vinogradnik plačati vsak dan v tednu. To so vinogradnikove dolžnosti po § 12. viničarskega reda. Nagrado pa je plačati do 1. novembra vsakega leta. Da dornavski viničarji dobivajo prosta drva, zato imajo manjšo denarno plačo samo 5 Din. Po § 33. viničarskega reda pa je nemogoče zamenjati viničarju nagrado v denarju za drva ali kaj drugega. Tukaj se krši viničarski red. Upravi graščine Dornava se določi 8 dni odloga, da more med tem izplačati viničarju njegov zaslužek in nagrado. Z razsodbo se je končno sporazumel oskrbnik g. Pak, ki je zapisnik o sporazumu tudi podpisal. Zopet smo šli za en korak naprej v borbi za viničarske pravice in za uresničenje načel »Strokovne zveze viničarjev«. — Istega dne ob 3 sta imela razpravo pri občinskem uradu Sv. Miklavž viničar tov. Kraus Matija in posestnik Zadravec Franc. Nista se mogla »zglihati« za račun zaslužka. Viničar je trdil, da mu gospodar dolguje, gospodar pa, da viničar njemu. Prvi je predlagal komisijo, pa mu je v zadnjem trenutku odpovedal zastopnik g. Koser Stefan, bivši član SZV. Tako se komisija ni mogla vršiti in je viničar moral staviti za razpravo ponovni predlog. Medtem pa je g. Zadravec izročil že zadevo odvetniku v svrhu poravnave računa. Pri tej razpravi pa se je dokazalo, da je gospodar viničarju dolžan na celoletnem zaslužku za dela v vinogradu vsoto 404 Din 50 par, in ničesar viničar gospodarju. Svetovalo se je g. Zadravcu, naj to prizna in najkasneje tekom 8 dni poravnava. Ta je končno v to privolil in zapisnik o sklenjenem sporazumu podpisal. Do dne 24. decembra 1931 mora dolžni zaslužek viničarju izplačati, postopek pri advokatu ustaviti, eventualne stroške tudi sam prevzeti. — Zopet en dokaz, koliko borbe je treba včasih za pravico, predvsem za prigranari bori zaslužek. Viničarja je zastopal pri tej razpravi tov. P. Rozman.

Rudarji

Laško. Redni sestanki članov skupine rudarjev se bodo vršili vsako prvo nedeljo v mesecu. Tako 3. januarja, 7. februarja itd. v društveni dvorani (pri cerkvi) v Laškem ob osmih zjutraj. Vsako tretjo nedeljo, na pr. 17. januarja, 21. februarja itd. pa pri Sv. Jederti v čitalnici ob 11 dopoldne. Vsak organiziran član naj se zaveda, da je njegova dolžnost udeleževati se teh sestankov. Nekateri tovariši, predvsem tisti, ki bodo na sestankih govorili, se bodo udeleževali sestankov v Laškem in pri Sv. Jederti. Ti, tovariši, se pa potrudite, da greš vsaj vsak mesec na en sestanek!

Kovinarji

Javornik. Dne 3. januarja 1932 se bo vršil članski sestanek ob 11 dopoldne na Koroški Beli št. 34, to je v cerkveni hiši. Dnevni red: Delavski položaj v današnji krizi. Tovariši, udeležite se sestanka vsi do zadnjega, da s tem pokažete, da razumete današnje čase in pomen organizacije. Vsi za enega, eden za vse bodi naše geslo še naprej. Pokažimo, da smo naše vrste pomnožili v preteklem letu. Srečno in blagoslovljeno novo leto vsem borcev naše ideje! — Odbor.

KLEPARJI

Ljubljana. Sestanek, ki se je vršil dne 20. decembra, je bil eden najpomembnejših. V duhu smo se pridružili protestnemu shodu jeseniških delavcev, ki so protestirali proti nameram KID. Tov. Marinček je v lepih besedah opisal življenje jeseniškega delavstva, ki trpi pod pritiskom spekulacijskega kapitalizma, nato je pojasnil glavne točke novega obrtnega zakona, katere se tičejo pred vsem naše stroke. Važen je bil tudi referat tov. blagajnika, v katerem je poudarjal potrebo organizacije ter o najhujšem škodljivcu delavskih interesov: neorganiziranega delavstva. Rešitev točke o brezposelnosti med kleparji, inštalaterji in monterji je sprejel sestanek z odobravanjem. Določil se je krožek, ki naj ta predlog izvede. Predsednik nadzornega odbora je poročal o reviziji blagajniških in tajniških knjig, pri katerih je ugotovil točnost. — Tovariši! Delo, ki nas čaka, bo težko, pri tem bomo morali dati vse svoje fizične in moralne sile, da ga izvedemo. Zato pozivljemo vse člane, da s podvojeno silo stopimo na plan in dovršimo delo, katero bi moralo biti že dovršeno. — Prihodnji sestanek se bo vršil 17. januarja 1932 v Delavski zbornici, mala dvorana (nasproti delavski knjižnici, pritrilje). Na svidenje! — Odbor.

Lesno delavstvo.

Bohinjska Bistrica. Skupina lesnih delavcev vabi vse člane, da se udeležijo strokovnega sestanka, ki se bo vršil v nedeljo 3. januarja 1932 ob eni popoldne pri tov. tajniku skupine. Sestanek je za vse delavce zelo važnega pomena, zato naj nihče ne manjka. Pripeljite s seboj tudi neorganizirane! Zavedajmo se vsi, da nam je zlasti sedaj treba

močne strokovne organizacije, katere edina nam bo v stanu ublažiti neznosne razmere, v katerih se nahajamo. Povabite na sestanek tudi brezposelne, da jim pojasnimo, kako stoji z brezposelnostjo podpora. Blizajo se nam tudi volitve obratnih zaupnikov. Ali bi ne bilo potrebno tudi pri nas izvesti te volitve? Tovariši, ki ste zaposleni na raznih žagah, pridite gotovo, da se pogovorimo o tem važnem vprašanju. Pritisk, ki se izvaja od vseh strani na delavstvo, postaja neznošen. So pa zakoni, ki delavstvo ščitijo, toda moramo jih poiskati in delati na to, da se bodo pravilno izvajali. Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centralne organizacije iz Ljubljane. Srečno novo leto želimo vsem tovarišem! — Odbor.

KAŠLJU IN HRIPAVOSTI

so najbolj naklonjene samo osebe, ki ne negujejo dovolj svoja usta in grlo. Dnevna nega s preizkušenim domačim sredstvom, Fellerjevim Elzafluidom, varuje tudi pred nahodom, hripo, prehladom itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din, povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 62 Din brez nadaljnjih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Fellerju, Stubica Donja, Elza trg 349, Savska banovina.

Krekova mladina

J. B.:

O cilju »Krekove mladine«.

Mnogim ljudem, posebno na kmetih, je naša mladinska organizacija »Krekova mladina« še neznana. To je tista organizacija, ki jo je porodilo navdušenje za dr. Krekove ideje med delavsko mladino. Mladi ljudje, fantje in dekleta, v okviru »Jugoslovanske strokovne zveze«, so se instinktivno našli z enotno voljo in željo, da hočejo v svojem idejnem in praktičnem življenju slediti svojemu učitelju in vzoru, pok. dr. Kreku.

Poglobitev verskega življenja in razumevanja krščanstva in njegovih večnih resnic kot temelj za vse zasebno in javno življenje in udejstvovanje — doslednost brez vsakega kompromisa v praktičnem življenju po naukih Cerkve in požrtvovalno prizadevanje, uveljaviti in širiti od dr. Kreka zamišljeni in započeti krščanski socializem. To je ob kratkem temeljni program in cilj »Krekove mladine«.

V tem smislu »Krekova mladina« tudi deluje. Fantje se izobražujejo in usposabljaajo za bodoče gospodarje in družinske očete, ki poleg svojih zasebnih in družinskih dolžnosti vršijo tudi apostolski pokret širjenja in uveljavljanja krščanskega socializma proti brezverstvu in različnim materialističnim socialnim zmotam. Dekleta se vzgajajo za bodoče krščanske gospodinje in matere, ki imajo nalogo biti orodje v božjih rokah za prenovljenje današnje izkvarjene človeške družbe. Fantje in dekleta naj ustvarjajo nove krščanske družine, iz katerih naj vzraste nov rod, ki bo imel voljo in smisel živeti in delati po volji Boga. — Kako vzvišen in plemenit cilj v teh težkih časih, ko vsa človeška družba in tudi katoličani tonemo v nramni propalosti, neveri in mlačnosti do vsega, kar je v človeku plemenito in božje!

Tak je cilj »Krekove mladine«. Kaj se vam zdi, krščanski starši? Ali niso fantje in dekleta s takim prizadevanjem in ciljem vredni vsega spoštovanja in upoštevanja? Kako srečni bi bili mi starši, ko bi bili vsi naši sinovi in hčere zvesti in dosledni člani take organizacije? In fantje in dekleta? Ali bi si vi ne želeli biti člani in članice v družbi, kjer bi imeli take tovariše in tovarišice? Ali bi ne bila družba takih fantov in deklet v neizmerno veselje in tolažbo ne samo nam staršem in sv. Cerkvi, marveč tudi celemu narodu in državi?

Vsi tedaj moramo delati na to, da se vsa naša mladina združi v »Krekovi mladini« v prizadevanju za plemenit cilj: Obnova človeške družbe v duhu vere, pravičnosti in krščanske ljubezni, ki ne pozna nobenih mej, kjer se je treba žrtvovati za Boga, narod in domovino, posebno pa za reveže in zatirane.

»PEKATETE«

tovarna testenin, družba z o. z.

S pojedino, godbo in plesom in petjem, z voščili, poljubi, darili in evetjem slavili smo novega leta prihod. A slavnosti tam so le dobro uspele, kjer v skledah so tečne »Jajnine«

duhte,

poznane po finem okusu povsod.

Zanimive številke

Delavci in kmet se morata združiti ali pa bosta eden drugega uničila. V dokaz temu navajamo za danes samo sledeče:

Dan za dnevno čitamo, kako industrijska podjetja ustavljajo svoje obrate in odpustajo delavce, dočim na drugi strani podaljšujejo delovni čas in še celo ob nedeljah silijo delavce na delo. Kdor čita delavske časopise, lahko uvidi, da so delavci v svojih socialnih in gospodarskih nazorih in stremeljenjih velikokrat precej enostranski. Tudi delavci smo okuženi z duhom sebičnosti. Tudi delavci vidimo pri reševanju socialnih in gospodarskih vprašanj le bolj sebe, brez ozira na druge stanovalce in državo, od katere moremo zahtevati in je tudi dolžna nas ščititi, ter nam zagotoviti svobodo in možnost človeka

vrednega življenja in obstoja. Delavci moramo uvideti, da kapitalizem ne tlači in izkorišča samo delavstva, temveč tudi kmeta in malega obrtnika. Kapitalizem in brezverska morala v gospodarstvu tlači vse delovno ljudstvo, prav posebno pa najšibkeje. In to so: delavec, kmet in mali obrtnik.

Kadar kmetijski stan propada, nima nobene drugega izhoda in rešitve, kakor da gre v tovarno in v rudnik. To kapitalisti dobro vidijo in zato znižujejo plače in podaljšujejo delavni čas. Boda, lakota in boj za obstanek se bližajo tako bliskovito, da ne smemo niti minute zamuditi, ako hočemo preprečiti najstrašnejšo katastrofo.

V dokaz temu navajamo v naslednjem samo ponatis suhih števil iz »Kmetovalca«,

kako s strašno naglico propada naš slovenski kmet. Navajam samo tržne cene kmetijskih produktov od 15. marca 1930, pa do 15. decembra 1931. Vsak delavec in kmet naj te številke primerja in računa, pa bo lahko izračunal, kako kmalu bodo vsi naši kmetje popolni berači, kakor so danes brezposelni delavci, ako se vse naše gospodarstvo in miselnost ne preusmeri po zdravem razumu, na temelju sporazumnega sodelovanja vseh delovnih stanov in državne uprave, ki mora vselej najprej najšibkeje ščititi.

Tovariši! Delavci in kmetje! Natančno in s premislekom pregledajte te številke, pa boste našli, da se mora naše gospodarstvo takoj na bolje preokreniti. Ali je mogoče, da bi mogel kmet ostati na svoji zemlji s

svojo družino v takih razmerah? Ali bo mogla industrija uspevati, če ne bo kmet mogel nič kupovati? Toda, padanje cen ne bi bil še vzrok gospodarskega propada kmeta, ako bi se tudi industrijski izdelki sorazmerno pocenili. A temu ni tako. Zato navajamo še drug ponatis iz »Kmetovalca«, iz katerega je razvidno, da to, kar kmet kupuje in v svojem obratovanju potrebuje, se skoraj nič ne pocenjuje in še celo draži. In to celo pri Kmetijski družbi v Ljubljani, kjer se brez dvoma mora upati, da dajo svojim članom vse potrebščine kolikor sploh možno najceneje. V prosti trgovini so vse te potrebščine splošno dražje. Navajamo predmete, ki so iste kakovosti kakor 15. III. 1930, in po cenah v nadrobni prodaji, in sicer:

Tržne cene.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmi v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

		15. marca 1930				15. julija 1930				31. januarja 1931				30. junija 1931				15. decembra 1931				
Cene so v Dinarjih		Ljubljana		Maribor		Ljubljana		Maribor		Ljubljana		Maribor		Ljubljana		Maribor		Ljubljana		Maribor		
Sena in žitna in drugi pridelki	pšenica 1 q	260,-	do 265,-	200,-	do 300,-	250,-	do 255,-	200,-	do 250,-	195,-	do 210,-	100,-	do 250,-	220,-	do 240,-	160,-	do 200,-	—	do —	235,-	do 250,-	
	rž 1 „	230,-	do 235,-	150,-	do 300,-	200,-	do 210,-	150,-	do 225,-	175,-	do 185,-	140,-	do 250,-	210,-	do 220,-	160,-	do 200,-	190,-	do 210,-	175,-	do 250,-	
	ječmen 1 „	220,-	do 230,-	150,-	do 250,-	200,-	do 210,-	130,-	do 210,-	175,-	do 185,-	140,-	do 250,-	200,-	do 210,-	150,-	do 200,-	180,-	do 210,-	175,-	do 250,-	
	oves 1 „	200,-	do 240,-	175,-	do 250,-	195,-	do 220,-	175,-	do 220,-	190,-	do 220,-	175,-	do 250,-	210,-	do 240,-	200,-	do 250,-	185,-	do 210,-	175,-	do 250,-	
	proso 1 „	—	do —	150,-	do 250,-	200,-	do 210,-	165,-	do 200,-	170,-	do 180,-	120,-	do 250,-	190,-	do 200,-	200,-	do 400,-	190,-	do 210,-	140,-	do 400,-	
	koruza (nova, sušena) 1 „	170,-	do 180,-	150,-	do 250,-	150,-	do 160,-	150,-	do 200,-	145,-	do 155,-	120,-	do 200,-	150,-	do 160,-	140,-	do 200,-	155,-	do 165,-	140,-	do 200,-	
	ajda 1 „	210,-	do 230,-	150,-	do 250,-	200,-	do 220,-	150,-	do 200,-	170,-	do 180,-	120,-	do 300,-	120,-	do 230,-	150,-	do 200,-	—	do 200,-	140,-	do 300,-	
	fižol, ribnični 1 „	420,-	do —	300,-	do 500,-	330,-	do —	200,-	do 350,-	—	do 280,-	135,-	do 400,-	—	do 290,-	180,-	do 200,-	—	do 275,-	175,-	do 320,-	
	fižol, prepelica 1 „	480,-	do —	—	do —	410,-	do —	—	do —	—	do 300,-	—	do —	—	do 350,-	—	do —	—	do 335,-	—	do —	
	krumpir 1 „	100,-	do 125,-	100,-	do 150,-	150,-	do 200,-	250,-	do 300,-	—	do 190,-	75,-	do 15,-	50,-	do 200,-	100,-	do 150,-	—	do 125,-	100,-	do 150,-	
Gosje in žitna	sladko seno 1 „	125,-	do —	65,-	do 90,-	80,-	do —	95,-	do 110,-	—	do 100,-	75,-	do 85,-	—	do 75,-	95,-	do 130,-	—	do 80,-	80,-	do 90,-	
	kislo seno 1 „	75,-	do —	—	do —	70,-	do —	—	do —	60,-	do 75,-	—	do —	—	do —	—	do —	60,-	do 70,-	70,-	do 75,-	
	sama 1 „	50,-	do 75,-	60,-	do 70,-	50,-	do —	55,-	do 65,-	50,-	do 70,-	50,-	do 55,-	50,-	do 60,-	55,-	do 65,-	50,-	do 60,-	60,-	do 65,-	
	Voll I. žive teže 1 kg	10,-	do —	10,-	do 10,50	—	do 10,-	8,-	do 7,50	—	do 8,-	7,-	do 8,-	7,-	do 7,50	5,-	do 7,50	4,50	do 5,-	3,50	do 4,25	
	II. „	9,-	do —	8,50	do 9,50	—	do 9,-	6,-	do 7,-	—	do 7,-	6,15	do 6,75	6,-	do 6,50	4,-	do 4,50	3,50	do 4,-	2,50	do 3,-	
	III. „	8,-	do —	7,-	do 8,-	—	do 8,-	5,-	do 7,-	—	do 6,50	4,50	do 5,50	—	do 6,-	3,50	do 5,50	—	do —	2,-	do 2,75	
	Krave klobas. 1 „	8,-	do 4,50	4,-	do 5,50	4,-	do 5,-	4,-	do 5,50	5,-	do 6,-	6,-	do 7,-	4,50	do 5,-	4,-	do 5,50	—	do 5,-	2,-	do 3,-	
	Teleta 1 „	13,-	do 14,50	12,50	do —	14,50	do 15,-	—	do —	10,-	do 11,-	7,-	do 9,-	8,-	do 10,-	7,-	do 9,-	4,50	do 5,50	4,-	do 5,50	
	6-8 tednov stari kom.	150,-	do 350,-	250,-	do 350,-	200,-	do 400,-	280,-	do 250,-	150,-	do 200,-	100,-	do 180,-	100,-	do 120,-	50,-	do 80,-	—	do 80,-	40,-	do 80,-	
	3-4 mesecev stari „	—	do —	380,-	do 450,-	—	do —	380,-	do 350,-	—	do —	250,-	do 350,-	—	do —	180,-	do 250,-	100,-	do 200,-	100,-	do 280,-	
Pre-	5-7 mesecev stari „	—	do —	480,-	do 550,-	—	do —	450,-	do 500,-	—	do —	400,-	do 450,-	—	do —	350,-	do 400,-	—	do —	300,-	do 400,-	
	debel žive teže 1 kg	—	do —	10,-	do 12,50	—	do —	11,-	do 13,-	8,-	do 9,-	8,-	do 10,-	—	do —	6,-	do 8,-	6,-	do 7,-	5,-	do 6,-	
	debel mrtve teže 1 „	—	do —	17,-	do 18,-	—	do —	15,-	do 16,50	10,-	do 11,-	11,-	do 12,-	—	do —	9,-	do 10,-	8,-	do 10,-	7,-	do 8,50	
	piščanec kom.	15,-	do —	22,50	do 45,-	12,-	do 25,-	25,-	do 45,-	18,-	do 40,-	15,-	do 35,-	18,-	do 25,-	15,-	do 40,-	8,-	do 15,-	8,-	do 10,-	
	kokoš kom.	25,-	do 45,-	30,-	do 55,-	30,-	do 40,-	30,-	do 55,-	25,-	do 40,-	30,-	do 45,-	25,-	do 35,-	30,-	do 45,-	20,-	do 30,-	25,-	do 35,-	
	mleko 1 lit.	2,50	do 3,-	2,50	do 3,-	2,50	do 3,-	2,-	do 3,-	2,50	do 3,-	2,-	do 3,-	2,50	do 3,-	2,-	do 3,-	2,50	do 3,-	2,-	do 3,-	
	smetana 1 lit.	—	do —	12,-	do 14,-	—	do —	12,-	do 14,-	—	do —	12,-	do 14,-	—	do —	12,-	do 14,-	—	do —	10,-	do 12,-	
	čajno maslo 1 kg	44,-	do 56,-	48,-	do 50,-	44,-	do 52,-	40,-	do 44,-	36,-	do 44,-	—	do 48,-	36,-	do 40,-	44,-	do —	32,-	do 40,-	33,-	do 48,-	
	surovo maslo 1 „	36,-	do 40,-	38,-	do 48,-	35,-	do 40,-	36,-	do 40,-	25,-	do 28,-	—	do 36,-	30,-	do 36,-	36,-	do 41,-	25,-	do 28,-	24,-	do 30,-	
	hohnjski sir 1 „	34,-	do 40,-	—	do —	30,-	do 32,-	—	do —	24,-	do 28,-	—	do 34,-	24,-	do —	30,-	do 40,-	—	do —	32,-	do 40,-	
Mleka, masla, sir	sirček 1 „	8,-	do 10,-	8,-	do 10,-	8,-	do 10,-	7,-	do 9,-	7,-	do 8,-	3,-	do 6,-	7,-	do 8,-	7,-	do 8,-	7,-	do 8,-	8,-	do 10,-	
	jajce kom.	0,75	do —	0,75	do 1,-	0,75	do 1,-	0,75	do 1,-	1,25	do 1,50	1,15	do 1,75	0,50	do 1,-	0,75	do 1,-	1,25	do 1,75	1,25	do 1,50	
	trda drva 1 m ³	155,-	do —	125,-	do 165,-	180,-	do —	150,-	do 160,-	140,-	do 150,-	120,-	do 145,-	135,-	do 150,-	120,-	do 145,-	100,-	do 130,-	100,-	do 112,-	
	mehka drva 1 m ³	90,-	do —	90,-	do 110,-	90,-	do —	90,-	do 110,-	70,-	do —	90,-	do 110,-	70,-	do —	90,-	do 110,-	—	do 70,-	90,-	do 100,-	
	Umetna gnojila:	Čilski soliter, 1 kg po Din	3-20		178,-		118,-		188,-		95,-		220,-		90,-		95,-		122,-		110,-	
		Kalijska sol, 100 kg „	128,-		172,-		115,-		200,-		92,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-	
		Kostni superfosfat, 100 kg „	115,-		200,-		92,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-	
		Nitrofoskal — Ruše, 100 kg „	115,-		200,-		92,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-	
		Razklejana kostna moka, 100 kg „	200,-		92,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-	
		Rožena moka, 100 kg „	92,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-	
Rudninski superfosfat, 100 kg „		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		
Surova kostna moka, 100 kg „		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		122,-		110,-		
Drobljač (šrotar) EMO		Rapid 12 z varovalko „	4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-		4.700,-	
2.000,-			2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-	
400,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		370,-		
700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		700,-		
740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		
740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		740,-		
130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		130,-		
80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		80,-		
1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		1.250,-		
1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		1.400,-		
Posnemalnik »Vega« E	Posnemalnik »Vega« E2 „	2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		2.000,-		

Porodniške dajatve okrnjene

Izdana je bila novelizacija zakona o zavarovanju delavcev, ki zelo izpreminja dajatve za slučaj poroda. Zakon določa:

§ 49. ZZD se izpremeni in se glasi: Če porodi zavarovanka, ji nudi krajevni organ SUOR-a potrebno babiško pomoč, zdravljenje, zdravila in pomožne naprave za zdravljenje v mejah točke 2, § 45. tega zakona, če je bila zavarovanka v zadnjem letu, preden je poslednjič pristopila k SUOR-u, zavarovana najmanj šest mesecev, ali pa neposredno pred porodom vsaj nepretrgoma 90 dni. Namesto teh podpor ji lahko nudi krajevni organ SUOR-a nego v bolnišnicah ali porodnišnicah (§ 53. ZZD), vendar najdalje za dobo 14 dni.

Če porodi zavarovanka, ki je bila v zadnjem letu pred porodom zavarovana pri SUOR-u vsaj 10 mesecev, ali v zad-

njih 2 letih vsaj 18 mesecev, ji nudi krajevni organ SUOR-a razen podpor, omenjenih v 1. odst. še: a) podporo za porodnice, najdalje za dobo 12 tednov, in to 6 tednov pred ter 6 tednov po porodu v dnevnem iznosu $\frac{1}{2}$ njene zavarovane mezde. Do te podpore zavarovanka nima pravice, če si v tej dobi kaj prisluži; b) podporo za oskrbo otroka v znesku 150 Din za vsako rojeno dete; c) podporo za hrano zavarovankinemu otroku za dobo 12 tednov po ukinitvi porodniške podpore, in sicer 4 Din na dan. Krajevni organ SUOR-a more te podpore ustaviti tisti zavarovanki, ki na zahtevo urada ne prinese otroka zdravniku v pregled, ali pa ne upošteva navodil in zapovedi krajevnega organa.

Če porodi žena zavarovanka, mu prekrbi krajevni organ SUOR-a podpore,

naštete v 1. odst. in v točki 2. pod b) tega člena, toda samo tedaj, če je zavarovanelec izpolnil pogoje 2. odst. tega paragrafa. Te podpore dobi žena tudi po smrti zavarovance, če je porodila v roku 5 mesecev po njegovi smrti in če se je zavarovanelec pridobil pravico do njih. Doba 2 mesecev pred porodom, v katerih zavarovanka z ozirom na prepoved po zakonu o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922 ni delala, spada kot zavarovalna doba v roke po tem paragrafu.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.

TOVARIŠI!

Zavedajte se, da morajo biti volitve obratnih zaupnikov izvršene do 31. januarja 1932. Na delo!

To in ono

MARIBOR

Kakor vsako leto, je tudi letos tukajšnja ekspozitura JSZ priredila za otroke svojih članov Božičnico, in sicer v nedeljo 20. decembra. Po govoru g. prof. Šedivya so dijakinje s spremljevanjem harmonija zapele par božičnih pesmi. Sledilo je še nekaj glasbenih točk in deklamacija. Obdarovanje otrok je le-tos odpadlo in sicer zaradi tega, ker ima nabiranje darov v rokav Pomožna akcija za mesto Maribor. Pač pa so bili pogošteni, tako otroci kakor tudi njihovi starši s poticami, jabolki in malinovcem. Tudi božično drevesce so po končani prireditvi otroci z velikim veseljem obrali. Božičnica je potekla v splošno zadovoljstvo vseh. Na tem mestu se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali sodelovati pri tej Božičnici.

Sprememba uradnih ur pri I. del. hranilnici, r. z. z. o. z., na Miklošičevi cesti 22, palače Delavske zbornice. Od 1. januarja 1932 dalje so uradne ure pri I. delavski hranilnici in posojilnici vsako sredo in soboto od 10 do 12 dopoldne.

Srečno in veselo novo leto žele sledeče tvrdke:

IVAN KLEŠNIK

trgovina z mešanim blagom
Zg. Kašelj 67

LESKOVIC & MEDEN

Ljubljana

VALENTINA SPITZKO

modna manufakturna trgovina.
Se priporoča za obilen obisk.
Cene nizke!
Ljubljana-Moste, Zaloška c. 8

LOJZE GABRŠEK

splošno krojaštvo
Vevče 32, D. M. v Polju

IGNACIJ MERCINA

gostilna in trgovina
Zg. Kašelj 15, Dev. Mar. v Polju

STANKO PODBEVŠEK

brivski in česalni salon,
zastopstvo družbe »Croatia«
Dev. Mar. v Polju 10

IVAN LIPAH

mesar in prekajevalec
Dev. Mar. v Polju, podružnica
Moste, Zaloška cesta

ANTON LOGAR

mesar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 83

FRANC REZAR

mesar in prekajevalec
Ljubljana, Dolenjska cesta 64
stojnica: Šolski dreved

JOSIP MUSAR

mesar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 61
Šolski dreved

JAKOB DIMNIK

mesar in gostilničar
Dev. Mar. v Polju 7

Srečno in veselo novo leto

želi svojim znancem in odjemalcem

ANTON PRESKER, Sv. Petra cesta 14.
Konfekcija in moda

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke, zvonove in steklo proti razpoki, vlomsko zavarovanje ter sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah

glede posmrtnega zavarovanja obrnite se na Karitas - Vzajemna zavarovalnica

Hermann Suderman:

GOSPA ŠKRB

Roman

»Ne gre zame,« je mrmral — tedaj pa je voz že zapeljal skozi mestna vrata.

Pred rdečo zgradbo, z visokimi, kamenitimi stopnicami in obokanimi okni, kjer je bilo sodišče, je voz obstal. Ne daleč od njih je stala dobro znana kočija in voznik na kozlu je imel na čepici še isti čop, ki je na Pavla nekoč, ko je bil še birmanec, delal tak vtis.

Ko so očeta spravili pokoncu, je tudi on postal pozoren. »No, ta lump je tudi tu,« je zavpil, »rad bi videl, ali bo mogel prenesti moj pogled.«

Potem ga je Pavel, kateremu je pomagal sodni sluga, nesel po stopnicah prav v sobo za priče. Mati in sestre so šle za njimi, ljudje so postajali in si ogledovali otožni spreved.

Čakalnica za priče je bila polna ljudi, večinoma so bili s Helenental. V nekem kotu je stala pešica beračev, ženska z nabuhlim obrazom, s pisano ruto okrog telesa, v kateri je spal dojenček. Na gube krila se ji je obešala majhna gruča razcapanih otrok, ki so se praskali po glavah in se nasikrivali suvali pod rebra. To je bila obtoženčeva rodbina, ki je hotela izpovedati, da je bil oče ono noč doma.

Meyhöfer se je raztezal in širil na svojem stolu in metal izzivajoče poglede krog sebe. Danes se je sam sebi še bolj kot druge kratki zdel velik mož, junak in mučenik hkratu.

Vrata so se odprla in Douglas se je z Elsbeth prikazal na pragu.

Meyhöfer mu je vrgel strupen pogled ter se potem zaničljivo smejal sam vase. Douglas se ni menil zanj, temveč je sedel v najbolj nasprotni kot ter potegnil Elsbeth s seboj. Bila je na pogled blede in zdelana in se je vedla boječe, tesnobno, kar je najbrž izviralo od tuje, neprijetne okolice.

Z bežnim nasmehom je pokimala materi in se strama ter pogledala Pavla z zamišljenim pogledom, ki se je zdelo, da nekaj izprašuje.

Pavel je povesil oči, zakaj ni mogel tega pogleda prenašati. — Mati se je premaknila, kakor

da hoče iti tja čez do nje, a Meyhöfer jo je zagrabil za krilo in dejal glasneje, kakor je bilo pa neobhodno potrebno: »Da se ne drzneš!«

Pavel je bil kakor hrom. Kolena so mu trepetala, na čelu ga je tlačil zamolkel pritisk, ki mu je jemal vsako misel.

»Prinesel ji boš sramoto,« je neprestano mrmral predse, ne da bi vedel, kaj govori.

Notri, v porotni dvorani so pričeli zasliševati priče. Klicali so drugega za drugim.

Najprej so prišli na vrsto dninarji, nato krčmar, v čigar točilnici je Raudszus govoril, nato razcapana pešica iz kota. — Soba se je začela prazniti. — Nato so imenovali ime gospoda Douglasa. Zamrmral je hčerki na uho nekaj besed, ki so se najbrž nanašale na Meyhöferjeve in odšel s svojim širokim korakom.

Z rokami, sklenjenimi v naročju, je zdaj sama sedela ob steni. Globoka rdečica razburjenja ji je razplamenevala lica. V ljubeznjivi zadregi je zrla predse in njeno skromno, resnično bistvo se je slikalo v vsaki njenih potez.

Mati ni spustila pogleda z nje in včasih se je ozrla na Pavla ter se pri tem smehljala kakor v snu.

Četrte ure je preteklo, potem so poklicali tudi Elsbethino ime. Vrgla je še en prijazen pogled materi, potem je izginila v vratih. Njeno zasliševanje ni trajalo dolgo. — »Gospod Meyhöfer senior!« — je poklical sluga iz dvorane in planil bliže, da bi pomagal Pavlu nesti stol.

Stari je pihal in napejal lica, potem se je spet naslonil nazaj z moško lahnim vzdihom, sam pri sebi je bil ves vesel, da sme igrati tako uspešno vlogo.

Širna porotna dvorana se je pred Pavlovimi očmi raztehal v rdečkasti megli, nerazločno je videl tesno stisnjene obraze, ki so strmeli nanj ali pa na očeta, potem je moral dvorano spet zapustiti.

Sestre, ki sta se dotledaj razvedno ozirali, sta se začeli bati. Da bi zanemili bojazen, sta jedli masleni kruh, ki sta ga prinesli s seboj.

Pavel jima je dajal poguma in odklonil klobaso, ki sta mu jo velikodušno ponujali.

Mati se je bila umaknila v kot, lahko je drhtela in menila od časa do časa: »Kaj naj pa neki le hočejo od mene?«

»Gospod Meyhöfer junior!« je zadonelo od vrat.

Naslednji hip je stal v visokem, z ljudmi napolnjenem prostoru pred vzvišeno mizo, pri kateri je sedelo nekaj mož s strogimi in resnimi obrazi; le eden, ki je bil sedel malo na stran, se je neprestano smehljal. To je bil državni pravdnik, ki se ga je bal ves svet. Na desni strani dvorane je na pravtako vzvišenih prostorih sedelo nekaj častitih meščanov, ki so jako dolgočaseno zrl vso to zadevo in si skušali preganjati čas z nožički, s papirnimi odrezki in tako dalje. To so bili porotniki. Na desni je v zaprti klopi sedel obtoženec. Migal je z očmi poslušalcem in delal tak obraz, kot da se vsa ta stvar tiče kogarkoli drugega, samo njega ne. Pavel ni še nikdar videl tega temačnega človeka tako prijaznega.

»Zovete se Pavel Meyhöfer, rodili ste se takrat in takrat, evangelijski,« in tako dalje je izpraševal srednji od sodnikov, možak s prav na kratko ostrizeno glavo in z ostrorobim nosom, ter bral podatke iz velikega zvezka. Delal je to z domačim, mrmrajočim glasom, nenadno pa je njegov glas postal oster in rezan kakor nož in iz oči so streljali pogledi na Pavla.

»Pred zaslišanjem, gospod Pavel Meyhöfer, vas opozarjam na to, da boste morali svojo izpoved potem potrditi s prisego.«

Pavla je streslo. Kakor ubod mu je beseda »prisega« prodrila dušo. Pri sru mu je bilo, kot da se mora zrušiti in skriti svoj obraz pred vsemi temi ogledujočimi očmi, ki strme nanj.

In potem je čutil, kako se je v njem polagoma vršila zanimiva sprememba. Zvijajoče oči so izginile — dvorana je potonila v megli in čim dalje mu je govoril sodnikov jasni, ostri glas, čim prepričevalneje je slišal, da mu grozi z vsemi nebeškimi in zemskimi kaznimi, tem bolj se mu je zdelo, da je s tistim možem čisto sam v vsej prostrani dvorani. Vse njegove misli so se usmerile v to, da bi mu tako odgovarjal, da bi Elsbeth ostala izven igre. »Zdaj velja — zdaj se pokazi moč,« je klicalo v njem. Bilo je podobno občutju, kakor takrat, ko je sedel na strehi; duh se mu je zostril in zamolklil pritisk, ki je še vedno ležal na njem, je padal z njega, kakor da mu kdo odpenja verige, s katerimi je bil zvezan.

Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč.
Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice« in ureja:
Peter Lombardo.

Srečno novo leto želijo sledeče tvrdke:

VELETRGOVINA
Z
VINOM
AND. MEJAČ

KOMENDA
PRI KAMNIKU

A. & M. ZORMAN
trgovina z moko in deželnimi pridelki
Ljubljana

ANTON VAMPELJ
mesar in prekajevalec
Glince pri Ljubljani (nasproti šole)

FRANC NOVLJAN
Poljanska cesta 79
Šolski drevored (stojnica)

ANGELOSLAV HRASTNIK
trgovina z manufakturnim blagom
Ljubljana

FRAN ŠTULAR
čevlarski mojster
Ljubljana, Florijanska ulica 23

H. ŽIDAN
čevljarstvo
Ljubljana, Zalokarjeva ulica 6

JOSIP BIZJAK
modno krojaštvo
Ljubljana, Bohoričeva ulica 16

LOVRO ZUPAN
čevlarski mojster
Ljubljana

KAJO DELIČ
zlatar
Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

FOTO STAUT
Ljubljana, Kolodvorska ulica 8

**A. & E.
SKABERNE
LJUBLJANA**

ANDREJ ŠVIGELJ
mesar
Ljubljana-Vodmat

OROSLAV HROVAT
urar
Ljubljana, Florijanska ulica 40

MARIJA in PAVEL DOLINSEK
gostilna in mesarija
Ljubljana, Karlovska cesta 28

FRANC AVŠIČ
modno krojaštvo za gospode
Ljubljana, Komenskega ulica 36

ANDREJ ZAPLOTNIK
čevlarski mojster
Ljubljana, Zrinjskega ulica 5

IVAN SREBOT
Ljubljana
Ravnikarjeva ulica 15

FANI in FRANC ČEBULJ
gostilna »Dalmacija«
Ljubljana, Kolodvorska ulica 27
Se priporočata!

FRANC BRECL
modno krojaštvo
Ljubljana, Sv. Petra cesta 38
Se priporočata! Cene solidne!
Postrežba točna!

IVAN LUPŠE
modna, manufakturna in galanterijska trgovina
Ljubljana, Karlovska cesta 30
Podružnica Selo-Moste

PENGOV
trgovina in gostilna
Ljubljana, Karlovska cesta 19

FRANC DOLINAR
parna pekarna in slaščičarna
Pred škofijo 11
Poljanska cesta 19

IVAN LEGAT
specialist za pisarniške stroje
Maribor
Vetrinjska 30. Tel. 2434
Ljubljana
Prešernova ul. 44. Tel. 2636

OROSLAV SLAPAR
splošno krojaštvo
Ljubljana, Šmartinska c. 8
Izdeluje tudi železničarske
uniforme. — Cene solidne
Se priporočata

FRANJO OBLAK
modno krojaštvo za gospode
Ljubljana, Poljanska c. 27

Vezave vsakvrstnih knjig, vezave Doma in sveta, Ilustracije, Il. Slovenca in Mladike v originalne platnice, vez. v luksuzni opremi,

vsakvrstne poslovne knjige, šolske zvezke, podkladke, mape in vsa druga v knjigoveško stroko spadajoča dela

izvršuje točno po navodilih
solidno in po nizkih cenah

**Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne
v Ljubljani r. z. z o. z. - Kopitarjeva ulica šte. 6/II**

FRANC JERAS
modno krojaštvo
Ljubljana, Šmartinska cesta

JERNEJ JELENIČ
kisarna pri »Majarončku«
Ljubljana, Stara pot 1. Telefon 25-79

IVAN KROŠELJ
trgovina z manufakturnim in konfekcijskim blagom
Ljubljana, Šmartinska cesta 15
(Martinova cesta)

EMIL MORE
sodavičar
Ljubljana, Šmartinska cesta 11

T. MARINKO
trgovina z mešanim blagom
Ljubljana, Prisojna ulica 7

MARIJA JANC
gostilna pri »Amerikanki«
Ljubljana, Sv. Petra cesta 83

VINKO POŽAR
pekarna
Moste-Vodmat

FRANC TEKAVEC
modno krojaštvo
Ljubljana, Poljanski nasip 8

I. PODBOJ ml.
galanterija, pletenine, perilo
Ljubljana, pri cerkvi sv. Petra

FRANC ROZMAN
gostilničar in posestnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 85

I. TOMŠIČ
manufakturna trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta 38

ANTON MARKUN
trgovina z usnjem
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41

ANTON GRČAR
pekarna
Ljubljana, Poljanska cesta 25

BLAZ NOVAK
čevljarstvo
Ljubljana VII, Vodnikova cesta 18

MIRKO BOGATAJ
specialna trgovina klobukov in čepic
Ljubljana, Stari trg 14

KAVARNA VOSPERNIK

MATEJ OREHEK
trгоvec
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26

**JUGOSLOVANSKA
KNJIGARNA, r. z. z o. z.
LJUBLJANA**
Katalogi brezplačno!

NACE ZAVRŠNIK
špecerija, galanterija, manufak-
tura
Glince (nasproti šole)
pri Ljubljani

ANTONIJA GUTNIK
mesarija in prekajevalnica
Glince, Tržaška cesta 5

FRANJO KUNOVAR
kamnoseško in kiparsko
podjetje
Pokopališče Sv. Križ, Ljubljana

IVAN RAHNE
trgovina z mešanim blagom in
gostilna
Ljubljana, p. Moste

Srečno novo leto želijo sledeče tvrdke:

GOSTILNICA

»POD SKALO«

pri Križankah, kjer toči
prvovrstna vina iz vino-
gradov Križniškega reda

Srečno in veselo novo leto želi
cenj. odjemalcem

VINKO MARINČIČ

trgovina z mešanim blagom
Vič-Glince, Tržaška cesta 1

JOSIP OLUP

trgovina z moško obleko, peri-
lom in manufakturo
želi vsem svojim odjemalcem,
prijateljem in znancom srečno
in veselo novo leto

FRANC SLAMIČ

tvornica mesnih izdelkov in
konzerv, velemesarija

Ljubljana, Gosposvetska cesta 6
Tel. 2973

Podružnica: Prešernova ulica 5
Tel. 2256

ANDREJ DOLINAR

parna pekarna
Ljubljana, Bohoričeva ulica 1

MIROSLAV GRGUREVIČ

mehanična delavnica, glavno
zastopstvo pletilnih strojev
Ljubljana, Križevniška ulica 7

Srečno in uspeha polno
novo leto želi vsem svojim
cenjenim odjemalcem in se pri-
poroča tudi za novo leto 1932

A. ANKO

trgovina z mešanim blagom
Ob Zeleni jami 17 — Rimska c. 24

**ANTON
KRISPER**
LJUBLJANA

IVA DEJAK

trgovina z mešanim blagom
Dev. Mar. v Polju 56

KINO

MLADINSKI DOM
KODELJEVO

MATEVŽ in LUCIJA KRUSIČ

mesarija in gostilna

Zelena jama, Moste in Knežova
ulica, Ljubljana VII

GREGOR HABJAN

gostilničar
Ljubljana VII, Celovška cesta

I. DELAVSKO KONZUMNO

DRUŠTVO V LJUBLJANI

Poslovalnica: Dev. Mar. v Polju

Priporočila se
FR. STUPICA

železnina
Ljubljana, Gosposvetska cesta 1

JOS. SUMI

NASL. D. & E. HRIBAR

tovarna bonbonov in peciva
Ljubljana

IGN. VOK

specialna trgovina šivalnih
strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica 7

FRANJO KLUN

mesar in prekajevalec

Vevče št. 19
Dev. Mar. v Polju

IGNAC BANKO

gostilna
Ljubljana, Šmartinska cesta 3

IG. KLEINMAYR & FED. BAMBERG, družba z o. z.

LJUBLJANA

LEKARNA

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA

KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO

prej H. Ničman
Ljubljana

KAROLINA TREO

trgovina čevljev
Ljubljana, Pogačarjev trg 1

A. TORKER

trgovina z manufakturnim
in galanterijskim blagom

Ljubljana - Moste
(Zelena jama)

FRANC in IVANKA ANŽUR

mesar in gostilničar
Vevče št. 58
Dev. Mar. v Polju

TISKARNA „SLOVENIJA“

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 1

Usnjarska in čevljarska zadruga „RUNO“ t. z. z o. z. v Trzinu

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna

Cene solidne

IVAN RANT

trgovina z mešanim blagom
Dev. Mar. v Polju

MATEJ GASERMAN

krojač
Ljubljana, Šmartinska c. 9

SIMON KUNČIČ

tovarna sodavice in drugih
brezalkoholnih pijač.
Prodaja premoga in drv
Ljubljana, Sv. Petra c. 45

A. J. NOVAK

trgovina z mešanim blagom
Vevče

FRANC ERJAVEC

Stari trg 11a
Ljubljana

ANTON LEGAT

LJUBLJANA

MIKLOŠIČEVA C. 28

SPECERIJA, DELIKATESE
ZAJTRKOVALNICA

LASTNA MODERNA
PRAŽARNA ZA KAVO